

LLEI I LEGITIMITAT: LA NEGACIÓ DE LA VEU CATALANA*

Huw Evans

Huw Evans és professor de dret a la Metropolitan University de Cardiff i membre d'Identities Legal Network (I-LEN), de l'European Institute of Identities (EI), amb seu a la Universitat de Swansea.

Centre Maurits Coppieters

<http://www.ideasforeurope.eu/>

CMC papers I 2013 I 1

*<http://www.ideasforeurope.eu/wp-content/uploads/2013/12/CMC-3249-PAPER-the-denial-of-the-catalan-voice-2811133.pdf>

Índex

LLEI I LEGITIMITAT: LA NEGACIÓ DE LA VEU CATALANA.....	2
1. Escòcia i el Regne Unit.....	2
2. Espanya i Catalunya.....	5
3. El Canadà i el Quebec	8
4. Escòcia i Catalunya: aplicació dels principis fonamentals	10
5. Recapitulació	12

LLEI I LEGITIMITAT: LA NEGACIÓ DE LA VEU CATALANA¹

Tant Escòcia com Catalunya tenen la intenció de celebrar un referèndum d'independència el 2014. Però aquí acaben les similituds: hi ha diferents contextos legals i vies de negociació per a aconseguir la independència, cada territori està subjecte a les disposicions constitucionals de l'estat polític en el qual està integrat actualment, i la resposta de l'estat en cada cas és considerablement diferent.

Aquest article examina aquestes diferències i les experiències recents en matèria de celebració de referèndums. Especialment, analitza la sentència del Tribunal Suprem del Canadà (SCC) sobre la secessió del Quebec² respecte al Canadà amb referència a Escòcia i a Catalunya. D'aquesta anàlisi sorgeix l'argument que un procés (o l'absència de procés), perquè sigui legítim, s'hi han d'aplicar uns determinats principis fonamentals (o principis constitucionals fundacionals, com diu el SCC) i que, en el cas d'Espanya, aquesta aplicació actualment és deficient.

1. Escòcia i el Regne Unit

A banda de realitats polítiques i d'altres, per a Escòcia, en termes estrictament constitucionals del Regne Unit, legalment la situació no és complicada. D'acord amb la posició estrictament teòrica de la Constitució del Regne Unit, el Parlament del Regne Unit és suprem i pot aprovar qualsevol llei que decideixi, no està subjecte a cap limitació perquè no hi ha unes competències

¹ L'origen d'aquest article és un podcast enregistrat el 18 de juny de 2013 al Parlament Europeu, en què Huw Evans i Josep Maria Renu (director dels Estudis de Ciències Polítiques de la Universitat de Barcelona) van debatre els reptes de la governança multinivell a la Unió Europea. El podcast va ser enregistrat pel Centre Maurits Coppieters i es pot consultar a: <http://vimeo.com/69239341>

² Reenviament relatiu a la secessió del Quebec [1998] 2 SCR. 217. La sentència està disponible a: <http://scc.lexum.org/decisia-scc-csc/scc-csc/scc-csc/en/item/1643/index.do?r=AAAAAQAIUmVmZXJlbnNIIG9uIHRoZSBzZW50b24qb2YgUXXDqWJIYwAAAAAAAE>

consolidades.³ Aquesta flexibilitat permet al Parlament del Regne Unit, si així ho vol, aprovar una llei que reconegui Escòcia (o Irlanda del Nord o Gal·les) com a nació. La naturalesa d'aquesta llei podria ser diversa: es podria referir al govern local, a la llengua, a l'autonomia política sense independència o, fins i tot, a la mateixa independència. En canvi, encara que la situació permet aquesta flexibilitat, en les disposicions constitucionals no hi ha garanties, des del punt de vista jurídic: és igualment admissible en termes jurídics que el Parlament del Regne Unit decideixi no aprovar lleis que reconeguin Irlanda del Nord, Escòcia o Gal·les.

Però el fet és que el Parlament del Regne Unit ha aprovat lleis que reconeixen Irlanda del Nord, Escòcia i Gal·les. En cada cas ha aprovat uns nivells determinats d'autonomia en el marc de les estructures democràtiques, inclosa la creació d'òrgans amb competència legislativa.⁴ Cal destacar que per a crear aquestes estructures en cada cas el Parlament del Regne Unit es va guiar pel respecte a la voluntat dels pobles d'Irlanda del Nord, d'Escòcia i de Gal·les (segons el cas), que havia quedat determinada en referèndum. En efecte, el «marge de maniobra» del Parlament del Regne Unit des del punt de vista constitucional quedava limitat per la influència democràtica.

Pel que fa a Escòcia, específicament, el setembre del 1997 el poble escocès va votar en referèndum l'establiment d'un parlament escocès. I el Parlament del Regne Unit, en conseqüència, va establir el Parlament Escocès. I el 2011 el Partit Nacional Escocès va obtenir la majoria absoluta al Parlament Escocès, va formar el Govern d'Escòcia i va anunciar la intenció de celebrar un referèndum sobre la independència. El Govern del Regne Unit va respondre de manera constructiva i va emprendre negociacions amb el Govern d'Escòcia. L'acord que en va resultar l'octubre del 2012 (l'Acord d'Edimburg) va proclamar que «el Govern del Regne Unit i el Govern d'Escòcia han acordat treballar conjuntament per assegurar que es pugui dur a terme un referèndum sobre la

³ La Constitució del Regne Unit no està codificada; deriva d'una gran varietat de fonts que inclou lleis, dret consuetudinari, prerrogatives reials i convenis. Per a tenir-ne un text accessible, vegeu: Peter Leyland, *Constitution of the United Kingdom: A Contextual Analysis (Constitutional Systems of the World)*, (2^a ed, Hart Publishing, 2012).

⁴ La Llei d'Irlanda del Nord, del 1988, establia l'Assemblea d'Irlanda del Nord; la Llei d'Escòcia, del 1998, establia el Parlament Escocès, i la Llei del Govern de Gal·les, del 1998, establia l'Assemblea Nacional de Gal·les.

independència d'Escòcia»⁵. L'Acord d'Edimburg també va disposar l'atorgament de competències legislatives addicionals al Parlament Escocès a fi de refermar la legalitat de la celebració del referèndum.⁶ I tot això s'ha portat degudament a terme. Els dos governs van acordar que el referèndum «ha de ser una prova clara i una expressió decisiva de l'opinió del poble d'Escòcia, amb un resultat que sigui respectat per tothom». I tot seguit es va fixar la data del 18 setembre de 2014 per a la celebració del referèndum. En el cas que l'«expressió decisiva» de l'opinió sigui favorable a la independència, els governs iniciaran negociacions per establir els termes de la secessió d'Escòcia del Regne Unit.

Es poden destacar tres punts en aquest procés. En primer lloc, el Govern del Regne Unit, pel seu mandat democràtic, ha reconegut la legitimitat del Govern d'Escòcia per a celebrar un referèndum sobre la independència, i ho ha facilitat assegurant que la capacitat legal per a fer-ho és indubtable. En segon lloc, el Govern del Regne Unit ha acceptat respectar el resultat del referèndum, de manera que, en el cas que el vot fos favorable a la independència, emprendria negociacions de bona fe per tal d'acordar els termes de la secessió d'Escòcia del Regne Unit. Implícitament, en aquesta situació, el Regne Unit acceptava el dret del poble escocès a separar-se del Regne Unit si aquest era el desig que expressava. En tercer lloc, el dret a la secessió no s'ha condicionat a l'acord del altres pobles del Regne Unit. Aquest punt és coherent amb el que el Parlament del Regne Unit havia declarat anteriorment amb relació a Irlanda del Nord:

*Declarem, així, que Irlanda del Nord íntegrament continua sent part del Regne Unit i no deixarà de ser-ne part sense el consentiment de la majoria del poble d'Irlanda del Nord [...].*⁷

Tot i que no hi ha garanties constitucionals amb referència a Irlanda del Nord, Escòcia i Gal·les, recentment s'ha observat que la voluntat dels pobles d'aquestes nacions de tenir més autonomia ha estat respectada pel Govern i pel Parlament del Regne Unit. Encara més, el Govern del Regne Unit ha

⁵ Acord entre el Govern del Regne Unit i el Govern d'Escòcia per a un referèndum sobre la independència d'Escòcia, Edimburg, 15 d'octubre de 2012. L'Acord d'Edimburg (versió catalana) està disponible a:

http://www.parlament.cat/portal/pls/portal/intradescc.descarrega?p_id= 5832

⁶ Ídem.

⁷ Llei d'Irlanda del Nord, del 1998, s 1(1).

facilitat la celebració de referèndums per tal que aquestes «voluntats» es poguessin determinar. No es tracta de presentar el Regne Unit com a perfecte en aquesta qüestió (és difícil d'imaginar, per exemple, que un govern liderat per Margaret Thatcher hagués permès les lleis que va aprovar el Parlament del Regne Unit per a concedir l'autonomia a Escòcia o a Gal·les) i, si no hi ha drets consolidats, no hi ha garanties constitucionals: una llei aprovada avui es pot derogar l'endemà, i l'actual respecte a la voluntat dels pobles de les nacions del Regne Unit podria canviar.

Encara hi ha un tercer punt de més abast que cal destacar. L'anàlisi de l'experiència del Regne Unit demostra que la tasca legislativa no es duu a terme aïlladament i que un dels factors que influeixen en el contingut de les lleis és el principi de legitimitat, com, per exemple, un contingut determinat d'acord amb la votació en un referèndum.

2. Espanya i Catalunya

En contrast amb el Regne Unit, Espanya té una constitució codificada, amb disposicions consolidades i un tribunal constitucional que vetlla per la Constitució espanyola (CE). A diferència del Regne Unit amb relació a Escòcia, la Constitució espanyola garanteix drets a Catalunya com a part d'Espanya, però també, a diferència del Regne Unit, la CE restringeix el dret de Catalunya (o qualsevol altre) a separar-se d'Espanya.

L'article 2 de la CE recull alhora aquesta garantia i aquesta restricció: *La Constitució es fonamenta en la indissoluble unitat de la Nació espanyola, pàtria comuna i indivisible de tots els espanyols, i reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les nacionalitats i de les regions que la integren i la solidaritat entre totes elles.*⁸

Així, encara que una «nacionalitat» o «regió» tingui dret a l'autonomia, ha de ser dins el marc de la «indissoluble [...] nació espanyola» i la «pàtria indivisible». No és un punt de partida gaire encoratjador per a algú que aspira a

⁸ Constitució espanyola del 1978.

la independència. I, per bé que la Constitució espanyola preveu la seva pròpia reforma, aquesta requereix l'aprovació de les dues cambres de les Corts Generals i la ratificació de la nació espanyola via referèndum.⁹ Òbviament, la independència de Catalunya implicaria una reforma de la Constitució espanyola i exigiria aquesta aprovació i aquesta ratificació. Això no seria fàcil d'aconseguir, encara que aquest fos el desig expressat pel poble català. Aquesta situació contrasta especialment amb la del Regne Unit, on s'ha acceptat que per a assolir la independència només cal el consentiment del poble escocès i no, a més, el dels altres pobles del Regne Unit.

Hi ha exemples de l'aplicació pràctica de la Constitució espanyola en aquesta qüestió. N'esmentem dos que tenen una importància específica. En primer lloc, l'any 2008 el Parlament basc va aprovar una llei per convocar una «consulta» amb relació a l'autodeterminació del País Basc. La consulta no va prosperar perquè la llei va ser declarada inconstitucional i nul·la pel Tribunal Constitucional arran del recurs presentat pel Govern espanyol.¹⁰

En segon lloc, pel que fa a l'instrument jurídic que regula l'autonomia catalana, l'Estatut d'autonomia, l'Estatut original del 1979 va ser reformat el 2006 i aprovat pel Parlament català i pel Parlament espanyol, i ratificat en un referèndum a Catalunya.¹¹ No obstant això, tot i aquesta legitimitat, l'Estatut va ser impugnat davant el Tribunal Constitucional per membres del Grup Parlamentari del Partit Popular. Al cap de quatre anys, el 2010, el Tribunal va sentenciar que alguns articles eren inconstitucionals i nuls, i que altres s'havien d'interpretar restrictivament.¹²

En la sentència, el Tribunal va declarar que la seva autoritat derivava de la «Constitució de la Nació espanyola». Això és coherent amb l'article 2 CE, perquè, si la «Nació» és indissoluble, consegüentment no es reconeix cap altra nació entre els pobles que constitueixen la Nació espanyola (tot i la referència a les «nacionalitats» de l'article 2). Per reforçar aquest punt, el Tribunal va declarar que «la interpretació de les referències a "Catalunya com a nació" i a

⁹ Vegeu el títol X de la CE («De la reforma constitucional»).

¹⁰ STC 103/2008, de l'11 de setembre.

¹¹ Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006.

¹² STC 31/2010, del 28 de juny.

“la realitat nacional de Catalunya” en el preàmbul de l'Estatut d'autonomia de Catalunya no tenen efectes jurídics».

Davant aquesta situació, el Parlament català va adoptar el gener del 2013 una *Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya*,¹³ en què es declara:

D'acord amb la voluntat majoritària expressada democràticament pel poble de Catalunya, el Parlament de Catalunya acorda iniciar el procés per a fer efectiu l'exercici del dret a decidir per tal que els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya puguin decidir llur futur polític col·lectiu [...].

El procés que s'havia d'iniciar incloïa la convocatòria d'un referèndum per tal que el poble català expressés aquesta decisió. La resposta del Govern espanyol va ser impugnar aquesta declaració davant el Tribunal Constitucional per inconstitucional i nul·la. Encara s'espera la decisió del Tribunal, però, mentrestant, ha suspès la declaració.¹⁴

Per bé que hi ha similituds amb el recurs del Govern espanyol en el cas del País Basc, hi ha una diferència important: en el cas del País Basc s'impugnava un acte legislatiu substantiu, és a dir, una llei que establia la celebració d'una «consulta». En el cas català no hi ha hagut cap acte legislatiu substantiu, el que s'impugna és una declaració o, en altres paraules, una declaració d'intencions. Deixant de banda els arguments que qüestionarien que un enunciat d'aquest tipus pugui ser suspès legalment, la intervenció del Govern espanyol demostra el seu compromís amb els principis establerts per l'article 2 de la Constitució espanyola i la seva voluntat de defensar-los; es tracta en gran mesura d'una posició de «línia dura».

Òbviament, la posició del Govern espanyol envers Catalunya contrasta absolutament amb la del Govern del Regne Unit envers Escòcia. En aquest sentit, destaquem dos punts específics però interrelacionats. En primer lloc, el

¹³ Resolució 5/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova la *Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya*:

http://www.parlament.cat/actualitat/R5_X_sobirania.pdf

¹⁴ Vegeu: <http://www.catalannewsagency.com/politics/item/the-spanish-constitutional-court-maintains-the-suspension-of-the-catalan-declaration-of-sovereignty>

Govern espanyol podria no oposar-se al dret del poble català a celebrar un referèndum sobre la independència, però, en el cas d'un vot favorable a la independència, es podria oposar al dret a separar-se unilateralment d'Espanya, tot invocant la Constitució espanyola. Aquest enfocament seria totalment coherent amb el respecte a la Constitució, però al mateix temps no negaria al poble català el dret d'aspirar a la independència per mitjans democràtics. Posar en dubte el dret del Parlament català a celebrar un referèndum sobre la independència restringeix sens dubte (i, a efectes pràctics, nega) el dret del poble català a assolir democràticament aquest objectiu.

En segon lloc, com hem dit abans, un dels factors que pot influir en el contingut de les lleis és el principi de legitimitat, i és qüestionable la legitimitat d'una interpretació restrictiva de la Constitució espanyola que negui al poble català el dret d'expressar per les vies legals la seva voluntat sobre la independència.

3. El Canadà i el Quebec

El Canadà és un estat federal que comprèn províncies (incloent-hi el Quebec) i territoris. Hi ha un òrgan legislatiu i un govern federals, a més d'òrgans legislatius i governs provincials i territorials. Igual que a Espanya, hi ha una constitució codificada amb disposicions consolidades i un tribunal constitucional (SCC) que defensa la Constitució canadenca.¹⁵ La Constitució canadenca és la llei suprema del Canadà, i qualsevol llei que no sigui coherent amb les disposicions de la Constitució no té, en la mesura d'aquesta incoherència, força ni efecte.¹⁶

Al Quebec es van celebrar dos referèndums relatius a la secessió, el 1980 i el 1995. Les dues vegades el vot no va ser favorable a la secessió. Després del referèndum del 1995 se li va demanar al SCC que es pronunciés sobre la legalitat d'una pretesa secessió unilateral del Quebec. El SCC va concloure que ni la Constitució canadenca ni el dret internacional permetien una secessió unilateral del Quebec respecte del Canadà. Però no va acabar aquí; a nivell

¹⁵ La Llei de la Constitució, del 1982, consta de diversos textos. Per a obtenir-ne una versió consolidada, vegeu: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/Const/index.html>

¹⁶ Llei de la Constitució, del 1982, s 53(1).

general el SCC va arribar a la conclusió que: *un sistema polític ha de [...] tenir legitimitat, i això [...] requereix la interacció entre l'estat de dret i el principi democràtic. El sistema ha de poder reflectir les aspiracions del poble [...]. L'aspiració a la legitimitat de la nostra llei és, per tant, una apel·lació als valors morals [...]. Seria un greu error equiparar la legitimitat amb la «voluntat sobirana» o la regla de la majoria únicament, amb exclusió d'altres valors constitucionals.*¹⁷

Concretament, el tribunal va identificar quatre «principis constitucionals fundacionals», que són «federalisme, democràcia, constitucionalisme i estat de dret, i respecte pels drets de les minories» (els principis fonamentals). Aquests principis «informen i sostenen el text constitucional [i] són els supòsits vitals implícits sobre els quals es basa el text». D'altra banda, «cap d'aquests principis sols no es poden definir de manera aïllada respecte dels altres ni tampoc tenir avantatge sobre els altres o excloure l'aplicació de cap altre».¹⁸

Tenint en compte la importància dels principis fonamentals, «els drets d'altres províncies i del Govern federal no poden negar el dret del Govern del Quebec d'assolir la secessió en el cas que una clara majoria del poble del Quebec optés per aquest objectiu, sempre que, en fer-ho, el Quebec respectés els drets dels altres».¹⁹ En resum, malgrat el que diu el text de la Constitució pel que fa a aquesta opció, «la qüestió del procediment s'ha de resoldre políticament».²⁰ En aquest cas, hi hauria d'haver necessàriament negociacions entre tots els que hi tinguessin interessos i drets afectats. I aquestes negociacions també s'haurien de guiar pels principis fonamentals, perquè, altrament, una «majoria política (que) no actués (d'aquesta manera) [...] posaria en risc la legitimitat de l'exercici dels seus drets». Igualment, també es dedueix implícitament i necessàriament que el mitjà pel qual s'escollís l'«objectiu», com ara un referèndum, fos permisible (o fins i tot encoratjat, atès que el SCC havia reconegut que la

¹⁷ Sentència SCC, paràgraf 67.

¹⁸ Sentència SCC, paràgraf 49.

¹⁹ Sentència SCC, paràgraf 92.

²⁰ Jordi Matas, Alfonso González, Jordi Jarai i Laura Román, *The Internal Enlargement of the European Union: Analysis of the Legal and Political Consequences of Secession or Dissolution of a Member State* (Centre Maurits Coppieters, 2011), 42.

«secessió és un objectiu polític legítim»²¹) d'acord amb la Constitució canadenca, ja que implicava l'aplicació directa dels principis fonamentals.

4. Escòcia i Catalunya: aplicació dels principis fonamentals

Els principis fonamentals es poden aplicar a Escòcia i a Catalunya, atès que tant el Regne Unit com Espanya són democràcies compromeses amb l'estat de dret i els drets humans. Democràcia, constitucionalisme i estat de dret i respecte pels drets de les minories hi tenen una rellevància clara i directa. Però a primera vista el federalisme és el d'aplicació més problemàtica, ja que ni Espanya ni el Regne Unit són estats federals. Una definició funcional del principi de federalisme podria ser que en la direcció dels afers d'estat hi hagués un reconeixement substantiu i un respecte per les parts constitutives de l'estat (a qualsevol nivell). En aquest punt el SCC es va referir a «reconciliar la diversitat amb la unitat».²² Tant el Regne Unit com Espanya han desenvolupat estructures que reconeixen les parts constitutives sobre la base que el Regne Unit és una «unió» i que Espanya «garanteix el dret a l'autogovern de totes les nacionalitats i regions de què es compon». Vist així, el fet que el Regne Unit i Espanya reconeixin i respectin les parts que els constitueixen en la direcció dels afers d'estat es pot equiparar al federalisme.

Actualment, el Regne Unit, d'acord amb l'anàlisi prèvia, aplica clarament els principis fonamentals de democràcia, constitucionalisme i estat de dret en la qüestió de la secessió d'Escòcia. Pel que fa al federalisme, la situació és més complexa. El SCC va dir que el Quebec no tenia dret a la secessió unilateral. El Govern del Regne Unit ha acceptat per a Escòcia que això pot ser, per descomptat, matèria de votació en un referèndum del poble escocès. Es pot argumentar que el Govern del Regne Unit no aplica el principi del federalisme pel fet que en aquest procés no es reconeix ni es respecta degudament Anglaterra, Irlanda del Nord i el País de Gal·les. Tot i així, a la pràctica aquesta diferència segurament no és tan clara com podria semblar a primera vista.

²¹ Leslie Peter, «Canada: The Supreme Court Sets Rules for the Secession of Quebec» a: *Publius: the Journal of Federalism* (Oxford University Press, 29/2, 1999) 135-151, 142.

²² Sentència SCC, paràgraf 43.

Si el Quebec votés clarament a favor de la independència, el SCC suposaria que s'inicien negociacions. En el cas que els escocesos votessin a favor de la independència, començarien les negociacions entre els governs del Regne Unit i d'Escòcia. A la vista d'aquestes negociacions, es pot invocar amb propietat el principi del federalisme d'acord amb aquestes circumstàncies, i a la pràctica les situacions podrien no ser tan diferents. El principi del respecte pels drets de les minories (sigui quina sigui aquesta «minoria») també es pot complir per mitjà d'un referèndum i d'un procés negociador. No hi ha cap requisit constitucional que obligui el Govern del Regne Unit a aplicar els principis fonamentals en la qüestió de la secessió escocesa, però el seu capteniment és coherent amb l'aplicació d'aquests principis i també amb el principi de legitimitat.

Sembla que hi ha una similitud més gran entre les situacions constitucionals del Canadà i d'Espanya que no pas entre les del Regne Unit i del Canadà. Tant el Canadà com Espanya van establir disposicions constitucionals d'acord amb les quals es garantien els drets. En cada cas la constitució és la font suprema del dret i tots dos països tenen un tribunal constitucional per a defensar la constitució. L'aplicació de la sentència del SCC al context català suggereix que, malgrat que Catalunya pugui no tenir dret a la secessió unilateral d'Espanya d'acord amb la Constitució espanyola, tanmateix, en el cas que votés a favor de la secessió, caldria aplicar-hi els principis fonamentals. Però, sobretot, caldria aplicar en primer lloc aquests principis per tal de permetre precisar els desitjos del poble català, per exemple, en un referèndum. I en el cas que hi hagués una opinió clarament expressada pel poble català a favor de la independència, caldria que els governs espanyol i català iniciessin negociacions en què aquests principis fonamentals continuessin tenint una aplicació pràctica.

La negació del dret a celebrar legalment un referèndum significa que no s'aplica el principi de la democràcia, i també, com a conseqüència, que s'està negant el principi del federalisme, ja que Catalunya, una part constitutiva d'Espanya, no està sent adequadament reconeguda i respectada. A més, negar la veu al seu poble és una manca de respecte pels drets de les minories (tenint en compte que els catalans són una minoria en el poble espanyol). Si s'addueix que aquestes negacions són necessàries per a mantenir els drets de les altres parts constitutives i dels pobles minoritaris d'Espanya, aquest argument és

fàcilment rebutable. Reconèixer i respectar la veu catalana no vol dir que no es tinguin en compte altres veus (ja siguin favorables o contràries). Finalment, encara que el Govern espanyol tractés de justificar la seva posició amb la fidelitat a la Constitució espanyola, no seria, segons el SCC, defensable si el principi de constitucionalisme i de l'estat de dret s'apliqués en el sentit que: «els drets d'altri [...] no poden negar el dret del Govern de (Catalunya) a assolir la secessió en el cas que una majoria clara del poble de (Catalunya) la triés i sempre que, en fer-ho, (Catalunya) respectés els drets dels altres».

5. Recapitulació

El SCC va vincular els principis fonamentals i l'aplicació d'aquests principis a la legitimitat. Com va observar el SCC, «un sistema polític ha de tenir legitimitat i això requereix la interacció entre l'estat de dret i el principi democràtic». Sembla que actualment el sistema polític del Regne Unit ha passat aquesta prova pel que fa a Escòcia. Per descomptat que aquesta situació podria canviar, però ara per ara sembla que els fets refermen aquesta conclusió. Es pot dir el mateix d'Espanya? Pel que fa a Catalunya, actualment els fets ens diuen que Espanya no passa la prova. Espanya pretén, invocant la Constitució espanyola, fins i tot negar la capacitat del poble català de decidir sobre el seu propi futur per mitjà d'un referèndum.

D'aquesta manera, hi ha una limitació efectiva de la llibertat d'expressió; s'impedeix la consolidació de la veu democràtica. Voler que Espanya romangui en la seva forma actual és una aspiració legítima, com ho és també que Catalunya se separi d'Espanya. Es posa en perill la legitimitat, però, quan la manera de fomentar o de resistir contra aquestes aspiracions interfereix en els principis fonamentals. El SCC va declarar que aquests principis no són independents ni tenen més valor uns que els altres (no es poden «definir aïlladament dels altres»). D'acord amb la Constitució espanyola, Espanya és indissoluble, i la fidelitat a això implica el principi de constitucionalisme i de l'estat de dret. Però la fidelitat exclusiva menysté en conseqüència el principi de la democràcia (i afecta també el principi del respecte pels drets de les minories). El resultat és la manca «d'interacció entre l'estat de dret i el principi

democràtic». Negar a Catalunya el dret d'expressar la seva pròpia veu debilita la legitimitat del sistema polític espanyol.